

جمهوری اسلامی ایران

مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان

بیت‌الله

شماره: ... ۸۶/۴۸/۲۸۹
تاریخ: ... ۱۳۸۶/۱۱/۲۲
پوست: صلوات

حضرت آیت‌الله جنتی «دامت برکاته»

دبیر محترم شورای نگهبان

سلام علیکم:

بدینوسیله گزارش جلسه سیصد و پنجاهم مجمع مشورتی فقهی شورای محترم نگهبان مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۰ مشتمل بر بررسی طرح ارائه شده به شرح ذیل تقدیم می‌گردد:

دستور: طرح ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری

ماده ۴. بند ۵: منابع ژنتیک و اجزاء ...

بررسی: لفظ‌های «ژنتیک» و «بیولوژیک» اصطلاحاتی می‌باشند که مناسب است از نظر اصل ۱۵ قانون اساسی مورد توجه قرار گیرد.

ماده ۵. بند ۳: هر گاه دو یا چند نفر ...

بررسی: ۱- اطلاق این بند از جهت شمول نسبت به موردی که شخص اختراع خود را زودتر ثبت نموده و اصل اختراع او زودتر از دیگری نبوده است خلاف شرع دانسته شد. (۴ رأی از ۱۰ رأی)
توضیح اینکه گاهی اوقات حقوقی برای اصل ثبت نمودن اختراع می‌باشد که در این فرض این حقوق به کسی اعطاء می‌شود که زودتر ثبت کند ولی گاهی حقوق در واقع به خاطر ثبت نمودن نیست بلکه به خاطر اصل اختراع می‌باشد که در این فرض دادن چنین حقوقی تنها به کسی که صرفاً زودتر اختراع را ثبت نموده است ولی اصل اختراع وی زودتر از دیگری نبوده است خلاف شرع می‌باشد و حق دیگران تضییع شده است.

و به بیان دیگر مضیق نمودن حق اختراع به کسی که زودتر آن را اظهار و ثبت نموده است مستلزم تضییع حق دیگری گردیده و محروم نمودن وی از حق عقلانی «تثبیت نام وی بعنوان مخترع» مستلزم ظلم بوده و خلاف شرع می‌باشد.
در مقابل نظر بعضی از اعضاء این بود که بند مذکور تنها در مورد ثبت حق اختراع می‌باشد و به حقوق و احکام مترتب بر آن ارتباطی ندارد تا از آن جهت مستلزم خلاف شرع باشد.

لیکن نظر اکثر اعضاء این بود که با توجه به مواد آتی خصوصاً ماده ۱۵، ثبت اختراع حقوقی دارد که آن حقوق در واقع برای اصل اختراع می‌باشد و لذا اعطاء آن تنها به کسی که صرفاً اختراع خود را زودتر از دیگری ثبت نموده است و معذک اصل اختراع وی زودتر از دیگری نمی‌باشد خلاف شرع می‌باشد.

۲- همچنین با توجه به بیان مذکور در بالا، اطلاق این بند مستلزم تبعیض ناروا و خلاف بند ۹ اصل سوم قانون اساسی دانسته شد. (۴ رأی از ۱۰ رأی)

توضیح اینکه در این جلسه تا بند «د» ماده ۵ مورد بررسی قرار گرفت.

ضمناً بند «الف» ماده ۱۵ نیز بررسی شد که نظر مجمع مشورتی در مورد آن بدین شرح می‌باشد:

اطلاق مشروط نمودن بهره‌برداری از اختراع به موافقت مالک اختراع (یعنی کسی که زودتر آن را ثبت نموده است) خلاف شرع می‌باشد. زیرا شامل منع بهره‌برداری از کسی که همزمان و یا زودتر از مالک مذکور پی به این اختراع برده است و یا مأذون از طرف وی می‌باشد نیز می‌گردد و منع نمودن اینگونه افراد از حق مسلم خود، وجهی نداشته و خلاف شرع می‌باشد. (۹ رأی از ۱۰ رأی)

دوام توفیقات حضرت‌عالی را از درگاه ایزد متعال مسئلت دارم.

سیدحسن طاهری خرم‌آبادی

رئیس مجمع مشورتی فقهی شورای نگهبان